छत्तीसगढ़ माध्यमिक शिक्षा मण्डल, रायपुर
शैक्षणिक सत्र 2021–22 माह दिसम्बर
असाइनमेंट – 05
कक्षा – बारहवीं
विषय – संस्कृत

पूर्णांक–20

निर्देश :– सर्वेषां प्रश्नानां समाधानं यथा निर्दिष्टं कुरुत।

प्रश्न 1. अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रदन्तप्रश्नाम् संस्कृतन उत्तरत (केषांश्चिद् पञ्चानाम्)

अंक–5×1=05

तत्र वर्णानां स्नान–करण–प्रयत्नादिभिः निष्पत्ति–निर्णायिनी शिक्षा। नानाशनाधीतानां मन्त्राणां विनियोजकं सूत्रं कल्पः। शब्दाना–मन्वाख्यानं व्याकरणम् निर्वचनं निरुक्तमं छन्दसां प्रतिपादयित्री छन्दोविचितिः। ग्रहगणितं ज्योतिषम्। पौरुषेयंतु पुराणम्, आन्वीक्षिकी, मीमांसा, स्मृतितंत्रम्। इति चत्वारि शास्त्राणि। तत्र वेदाख्यानोपनिबन्धन–प्रायं पुराणमष्टादशधा।

प्रश्नः
(i) केषां विनियोजकं सूत्रं कल्प?
(ii) व्याकरणं किं वर्णितम्?
(iii) 'अक्षराणाम्' इति पदस्य पर्यायपदं किं प्रयुक्तम्?
(iv) 'निर्वचनं निरुक्तम्' अनयोः पदयोः विशेषणपदं किं?
(v) कानि चत्वारि शास्त्राणि सन्ति?

प्रश्न 2. अधोलिखितेषु वाक्येषु मञ्जूषापदैः रिक्तस्थानानि पूरयत। (केषांश्चिद् पञ्चानाम्)

अंक–05

बुद्धचरितम्, पं.अम्बिकादत्त व्यासस्य, सप्त महाभारतम्, प्रतिमा, धीरप्रशान्तः

(i) 'दौवारिकस्य निष्ठा' .... कृतिः अस्ति।
(ii) महाकविः कालिदासः .... ग्रन्थानि प्रथितानि।
(iii) पञ्चमो वेदः .... अस्ति।
(iv) 'मातुराज्ञा गरीयसी' इति पाठः .... नाटकात् गृहीतः।
(v) अश्वघोषस्य कृतिः .... अस्ति।
(vi) नायकाः धीरोदत्तः, धीरोद्धत्तः, धीरललितः .... च भवन्ति।

प्रश्न 3. संस्कृत रुपकानां (नाटकानां) वैशिष्ट्यं हिन्दीभाषया लिखत। अंक–5×1=05

प्रश्न 4. (अ) सन्धिविच्छेदं कृत्वा नामानि लिखत अंक–3×1=03

(i) धर्मार्थः (ii) सज्जनः (iii) पावकः

(ब) धातु–प्रत्ययं पृथक् कृत्वा लिखत – अंक–2×1=02

(i) पठितवती (ii) पौराणिक